

ס ר פ א ה ע א ו !

(1)

...במאה הזאת זרחו קוי אור ע"י גדולי המעש כמנ מונטיפיורי
בהתעוררות רבה, ומהרבנים ר' צבי הירש מטארן ר' אליהו מגרידיץ, לבנות
ירושלים ולהסיר שוממותיה כמעט עד כי נתרבה הדבר ע"י הנלהבים.
הרבה עמדו מנגד, ואף אותם שהיה בידם לקרב את הדבר שמו יד לפה,
חרדו מן הנלהבים שלא יגדישו הסאה ומהג' שבועות שהשביע לבנות
(כתובות קי"א), ושהש"ר ב' פסוק: השבעתי אתכם בנות ירושלים, ומצ
יהודה, גדול חסדי האמוראים, אשר לדבריו היה בכלל השבועה שאיש
יעלה מבבל לא"י (כתובות שם), והיתה חביבה עליו א"י עד כי גם בנוסח
רצה להזכיר שבח ארץ ישראל (ברכות מ"ג), ואולי מפני זה, כי לפ
לא היה יכול לראות את הארץ, לכן "אין פת בסלו" ולכן אמרו שאני עול
ליה דרב יהודה (חולין ע"ד), משם דעולא "נחותא" קרו ליה (ירושלמי סוף
דהוה נחית וסליק לארעא דישראל, והיה חביב עליו לשמוע מפיו מה בארץ
אמנם כעת הסבה ההשגחה אשר באסיפת הממלכות הנאורות בסן רימו
אשר ארץ ישראל תהיה לעם ישראל, וכיון שסר פחד השבועות וברשינו
קמה מצות ישוב ארץ ישראל ששקולה כנגד כל מצוות שבתורה (ספרי
— למקומה. ומצוה על כל איש לסייע בכל יכולתו לקיים מצוה זו. ואולי
נאמר "עד מתי תתחמקין" (ירמיה ל"א), ואם יתן השי"ת ויתרחב הדב
ויפרח כשושנה, כמו שנגדלו בימי ארתחשסתא, אשר היו נתונים תו
דובא נידא (קידושין עב), ואף כי כעת תחת ממשלת ארץ-האי — עם
המתונה — אז בטח הוא ענין העומד ברומו של עולם. — הן אמנם,
הנביאים בנבואה מן השמים, מחזיקים אותם. מי יודע, אולי כמו חור
השני היה שלא ע"פ הנבואה (אשר מהאי טעמא כשגלו לא בטלה קדוש
כדברי נועם של התוס' יו"ט בעדיות פ"ח מ"ו), — כן יהיה הנחת אבן
ע"פ נביאים, וכנטילתו כך נתינתו. — אכן במופלא ממך אל תחקור, כי
בהופעת אור אלוקי לראות אשר כל ענינים הכלליים וקנינים הצבוריים
טהרת הקדש והצניעות, וכמו שעשו אנשי כנה"ג. כנה"ג. הג"ה
אבל יהיה איך שיהיה, מצות ישוב ארץ ישראל לא נפטר מזה, כל מי שבכ
וזכות המצוה הזאת תגן על עמו ישראל בכל מקומות מושבותיהם להג
רעה, ועיניהם ועינינו תחזינה בשובו לציון ולשמוע בעת יאמר לציון מל
בב"א.

דברי המאפה לראות בתשועת ישראל.

השבעתי אתכם בנות ירושלם בעבדות או
באילות השדה אסיתעוררו ואסיתעוררו את האהבה עד
שתחפץ: (2) (3)

2. "שלש השבועות הללו למה? אחת שלא יעלו
ישראל בחומה, ואחת שהשביע הקב"ה את ישראל שלא ימרדו באומות העולם, ואחת
שהשביע הקב"ה את העובדי כוכבים שלא ישתעבדו בהן בישראל יותר מדאי".
ר' זירא מיבעי לי לכדרכי לוי, דאמר שש שבועות הללו למה? תלתא הני דאמרן,
אינך — שלא יגלו את הקץ, ושלא ירחקו את הקץ, ושלא יגלו הסוד לעו"כ".

בתשובה (כת"י) מהגר"א הרצוג זצ"ל מובא: "בעל 'שבט מוסר' ז"ל (בספר
הנמצא ביד הרב קרליץ — החזון איש?) אומר, שהשבועה פקעה מאלף הששי ואילך".

5. "כי הנה היתה השבועה
הגדולה לאלקים שלא יעוררו את הגאולה עד שאותה אהבה תהיה בחפץ... עד
שתחפץ זמן השבועה אלף שנים, כמ"ש בברייתא דר' ישמעאל, בפרקי היכלות עפ"י
דניאל".

הקדמת "עץ חיים" לרבי חיים ויטאל

6. "ומיהו בשמעתין צ"ל: האחת
שלא ימרדו באומות, לאו היינו בנין החומה, אלא בדברים אחרים בגלות".

מהרש"א
נא' ז' א' ק"א, ז'

7. חז"ל דקדקו בדבריהם... ומהם למדנו... שכל האיסור הוא רק לבני חו"ל שאותם
השביע שלא יעלו בחומה.. שלא יתאחדו יושבי חו"ל למלחמת כיבוש הארץ, כי
עליהם הוטלה השבועה. אבל לבני א"י מותר לצאת למלחמת כיבוש... על יושבי
הארץ מעולם לא היתה השבועה. וחיללא דידן היא לשונה של השבועה (בשהש"ר
ב"ז) שלא יעלו בחומה מן הגולה.

הגרא"ח צימרמן שליט"א
ה'תש"ז, י' אלול תש"ז

9

(גיר היסודי ט-ט): "אם חומה היא גבנה עליה טירת כסף
 היא, נצור עליה לוח ארז, אם עשיתם עצמכם כחומה לעלות כולכם
 משלתם ככסף שאין רקב שולט בו, עכשיו שעליתם כדלתות, נמשלתם כ
 שולט בו.

10

אין ספק ששלש השבועות הידועות אין להן שום
 מחמת הטעמים שהביא המחבר מכמה ראשונים ואחרונים;⁽¹⁾ אם מפני
 טוברים, שאינן אלא דברי אגדה, וכל הפוסקים ראשונים ואחרונים (רמב
 וכו') לא הוזכרו כלל שבועות הללו;⁽²⁾ ואם מפני שעליה בחומה נק
 בהתאגדות והתחברות קיבוץ שלם, מה שאין כן כשעולים ברשות הממש
 יחידית. ואין ספק שהמצוה הרמה והנישאה של העליה לישראל קיימת
 היום המצוה היא ביתר שאת מאשר לפניו. כי מלפנים היתה הנסיעה ל
 ובכל זאת סיכנו את נפשם ועשו מאמצים גדולים לעלות לארץ ישראל
 הגר"א ותלמידי הבעש"ט; כל שכן עכשיו שהנסיעה קלה מאד (מלב
 הנמצאים מאחורים מסך הברזל, ה' ירחם עליהם ויוציאם מצרה לרוחה).
 לשומרי תורה ומצוות לעלות לארץ, שהם משפיעים רוח התורה בקרב
 היהלל שמואל יוסף ז"ל 33 בהסכמו לאגודה "השקל והגס" מאת

11

כן, אתם צודקים, צריך לברר את הדברים בשלמותם ולאמיתתם
 דף קי"א שלש השבועות: שלא יעלו ישראל בחומה, שלא יטרדו
 שלא ירחקו את הקץ. וכן, לפי מדרגות הענינים, קודם כל שלא יח
כלל בגמרא, אלא "שלא ירחקו את הקץ" — בעוונם" ובפירש"י ב
 ידחקו, ופירש"י שלא ירבו בתחנונים על כך יותר מדאי, ולא ישי
 בניין יישוב ארץ ישראל ותקומת התורה בארץ-ישראל.
 ובעניין המרידה באומות-העולם, הנה כאשר הוכרחנו לסלק את
 מכאן לא היה זה מרידה בהם, כי הם לא היו שולטים חוקיים בארצנו
 זמניים כדי להכין את שלטון עם ישראל בארצו כפי החלטת חם
 ד' בתנ"ך, וכאשר מעלו בשליחותם זאת הגיע זמנם להסתלק
 העלייה בחומה, שהוזהרנו עליה, הלא אין חומה זו אלא שלטון
 ומקום-מקדשנו, כל זמן אשר חומה זו קיימת בפקודה האלקית
 בהמשך תוצאות הקץ המגולה (סנהדרין צ"ח) נתבטלה ונפלה ה
 שאסר הוא הפה "שהתיר", ורבנו-של-עולם שהקים את ההומ
 של ברזל המפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים", הוא שביטל
 הזאת, וכשאין חומה אין עיכוב ועניין של עלייה בחומה, כדין
 לבית, שכשנפל הבית אינו צריך התרת נדרו.

[illegible]

דעת הגר"א וצ"ל, שהשבועה היתה רק על בנין בית המקדש. ואלה דבריו:
השבועתי אתכם, שלא יצאו מאליהם לבנות בית המקדש". (סידור הגר"א בנגלה

ערך: שמואל כ"ץ רב בית הספר ממ"ד תורני לבנות הר-נוף, ת"ת ממ"ד 'נחלה' הר-נוף, אולפנת חורב בירושלים